

**KONKURSY PRZEDMIOTOWE MKO
DLA UCZNIÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
w roku szkolnym 2014/2015**

**Program merytoryczny konkursu
z przyrody dla uczniów szkoły podstawowej**

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE CZŁOWIEKA

I. CELE KONKURSU

1. Rozwijanie uzdolnień uczniów zainteresowanych przyrodą.
2. Rozbudzanie ciekawości poznawczej i twórczych działań uczniów.
3. Umacnianie poczucia więzi ze środowiskiem przyrodniczym.
4. Stwarzanie uczniom możliwości osiągnięcia sukcesu.
5. Motywowanie nauczycieli do pracy z uczniem zdolnym.

II. ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSU

Na wszystkich etapach uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w *Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego*, w części dotyczącej przedmiotu przyroda na II etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977), a także:

- interpretowania, analizy informacji przedstawionych w różnych formach (teksty, rysunki, schematy, wykresy, mapy),
- obserwacji zjawisk przyrodniczych, ich opisywania i wyjaśniania,
- rozpoznawania organizmów oraz wskazywania zależności występujących między nimi,
- dostrzegania wpływu człowieka na środowisko przyrodnicze,
- planowania, dokumentowania obserwacji i eksperymentów, wyciągania wniosków,
- uzasadniania związków przyczynowo – skutkowych w środowisku przyrodniczym.

Zakres merytoryczny treści konkursu

Uczestnicy konkursu powinni na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści **Podstawy programowej kształcenia ogólnego**, w części dotyczącej przedmiotu przyroda na II etapie edukacyjnym oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

ETAP I (szkolny)

Wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego na I etapie:

1. Ja i moje otoczenie (pkt. 6 – 8).
2. Orientacja w terenie (pkt. 1, 4, 7).
3. Obserwacje, doświadczenia przyrodnicze i modelowanie (pkt. 3, 10, 11, 13).
4. Najbliższa okolica (pkt. 5, 8, 10, 13, 14).
5. Człowiek a środowisko (pkt. 1, 2, 3).
6. Właściwości substancji (pkt. 8).

Poszerzenie treści podstawy programowej na I etapie obejmuje następujące zagadnienia:

- składniki pogody: wilgotność powietrza, usłonecznienie (jednostki, przyrządy pomiarowe),
- czytanie mapy pogody,
- zjawiska: sublimacji, resublimacji,
- skały (zwięzłe, sypkie, lite),
- budowa i zasada działania mikroskopu,
- sposoby wyznaczania kierunków: Słońce i zegarek.

ETAP II (rejonowy)

Na etapie II obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I oraz następujące treści podstawy programowej:

2. Orientacja w terenie (pkt. 2).
3. Obserwacje, doświadczenia przyrodnicze i modelowanie (pkt. 2, 6, 7, 8, 9, 12).
4. Najbliższa okolica (pkt. 3, 4, 6, 9).
6. Właściwości substancji (pkt. 7).
7. Krajobrazy Polski i Europy (pkt. 1, 4).
8. Organizm człowieka (pkt. 7).
10. Zjawiska elektryczne i magnetyczne w przyrodzie (pkt. 8).

Poszerzenie treści podstawy programowej na II etapie obejmuje następujące zagadnienia:

- zjawiska atmosferyczne zachodzące w Polsce: trąba powietrzna,
- skład powietrza, rola gazów zawartych w powietrzu (tlen, dwutlenek węgla),
- wody powierzchniowe Polski – kanały,
- zjawiska krasowe w Polsce (formy krasu powierzchniowego, podziemnego),
- rodzaje gleb występujących w Polsce, rozpoznawanie na rysunku profili glebowych.

ETAP III (województki)

Na etapie III obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I i II oraz następujące treści podstawy programowej:

4. Najbliższa okolica (pkt. 14).
6. Właściwości substancji (pkt. 6).
7. Krajobrazy Polski i Europy (pkt. 4, 7).
9. Zdrowie i troska o zdrowie (pkt. 1).
12. Lądy i oceany (pkt. 1 - 2).
13. Krajobrazy świata (pkt. 1, 3, 4).
14. Przemiany substancji (pkt. 5, 6).
15. Ruch i siły w przyrodzie (pkt. 3).

Poszerzenie treści podstawy programowej na III etapie obejmuje następujące zagadnienia:

- wysokość bezwzględna – odczytywanie z mapy poziomicowej i obliczanie wysokości względnej,
- rozpoznawanie klimatów krajobrazów strefowych na podstawie wykresów klimatycznych, odczytywanie z wykresów wartości temperatury powietrza i opadów atmosferycznych,
- sposoby rozdzielania mieszanin: sedymentacja,
- oceany na Ziemi – granice między oceanami,
- przebieg procesu kształtującego powstawanie form krasowych,
- budowa oka, proces widzenia,
- określanie i odczytywanie położenia na Ziemi za pomocą współrzędnych geograficznych,
- obliczanie odległości na podstawie skali liczbowej, mianowanej,
- wybrane parki narodowe Polski i świata wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO (Białowieski, Jeziora Turkana, Kinabalu, Wood Buffalo).

III. LITERATURA DLA UCZNIA i inne źródła informacji:

1. Atlasy do przyrody np.:
 - Atlas „Przyroda” Szkoła Podstawowa, WSiP,
 - Nowy Atlas przyroda „Świat wokół nas”, Wydawnictwo Nowa Era,
 - Atlas ilustrowany „Świat przyrody”, Wydawnictwo Nowa Era,
 - i inne uwzględniające tematykę konkursu.
2. Cattaneo Marco, „Cuda świata przyrody pod patronatem UNESCO”, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 2004.
3. Flis Jan, „Szkolny słownik geograficzny”, WSiP.
4. Parker Steve, „Młody naukowiec – powietrze”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo – Handlowe Arti.
5. Schwartz Linda, „Wielka księga pytań i odpowiedzi: na ratunek Ziemi” – Ziemia, Wydawnictwo Astrum, Wrocław 1993.
6. Trąby powietrzne w Polsce – strona – 4 – Turystyka – wp.pl.
7. Podręczniki z przyrody dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego, przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową¹ kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.

IV. PRZYBORY SZKOLNE OBOWIĄZUJĄCE PODCZAS KONKURSU:

1. Długopis, ołówek, gumka.
2. Linijka z podziałką centymetrową/milimetrową.
3. Kalkulator prosty pozwalającym na dokonanie czterech działań arytmetycznych.

Na konkurs nie wolno przynosić żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.

¹ Rozporządzenie MEN z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).